

**ZADANIA^V Z OTWARTYCH ELIMINACJI
DO III MIĘDZYNARODOWEJ OLIMPIADY
LINGWISTYKI TEORETYCZNEJ, MATEMATYCZNEJ I STOSOWANEJ**
(Instytut Matematyczny Uniwersytetu Wrocławskiego, 11 VI 2005)

(ROZWIĄZANIA PONIŻEJ)

Zadanie 1 - 15 pkt. (*A. Wentcel^V*)

Wśród przytoczonych niżej wyrazów japońskich nie ma takich, które miałyby to samo znaczenie. Każdy z tych wyrazów składa się z dwu elementów znaczących. Ogółem występują w nich trzy elementy znaczące. Jeden z nich wyrażany jest dwoma sposobami (jednym ciągiem głosek albo innym), każdy z obu pozostałych elementów znaczących jest wyrażany zawsze tak samo. Oto te wyrazy: *ueki, kigi, tsugiki, kiue, kitsugi*.

Wskaż dwa różne ciągi głosek wyrażające ten sam element znaczący (mające to samo znaczenie). Przedstaw swoje rozumowanie. Czy dane zadania pozwalają na jednoznaczną odpowiedź?

* Japoński jest językiem o nieznanym pochodzeniu, niespokrewnionym z chińskim, być może spokrewnionym z koreańskim. W użyciu są 2 sylabiczne alfabety japońskie, ideograficzny alfabet chiński oraz dwie wersje transkrypcji łacińskiej (w naszych zadaniach stosowana jest tzw. transkrypcja Hepburna).

Zadanie 2 - 13 pkt. (*W. Alpatow^V*)

Dane są (w polskiej transkrypcji) cztery zdania w języku szugni* oraz ich tłumaczenia na język polski.

1. Piir džoodu szart'k piiszeen kicht, ata kud darbooraji džoodu fikri kicht.
Stary czarownik robi gliniane koty, a pies myśli o czarowniku.
2. Dżoody fikrijeen piisz choodż kineen.
Myśli czarownika straszą kota.
3. Kud alloozeen piir piiszeen choodż kineen.
Skoki psa straszą stare koty.
4. Dżoodujeen kudeen duust kineen, ata kudeen as choodż bruuwiaan kineen.
Czarownicy poznają psy, a psy wyją ze strachu.

Przetłumacz na szugni:

1. Stary kot myśli o wyciu psów.
2. Starzy znajomi myślą o glinianym kocie, a gliniany kot skacze.

* – Język szugni jest jednym z języków pamiirskich – indoeuropejskich języków należących do grupy irańskiej, którym posługuje się w Pamirze, po obu stronach granicy tadżycko-afgańskiej, ok. 50 tys. ludzi; podobnie jak inne języki pamiirskie, szugni nie jest używany w piśmie.

Zadanie 3 - 21 pkt. (*A. Poliwanowa^V*)

Dane są zdania w języku suahili* i ich tłumaczenia na język polski.

1. Amekileta chombo cha watoto wangu.
On przywiózł instrument moich dzieci.
2. Amevileta vibama hivi.
On przyniósł te placki.
3. Anakileta kibama chako hiki.
On niesie ten twój placek.
4. Anawasifu watoto wa wageni wangu.
On chwalił dzieci moich gości.
5. Amevisifu vitabu vyangu hivi.
On pochwalił te moje książki.
6. Anavisifu vyombo vyako.
On chwalił twoje instrumenty.
7. Anakileta chungu cha vibama hivi.
On niesie garnek tych placków.

Przetłumacz na suahili:

1. *On przyniósł garnki placków.*
2. *On pochwalił książkę twoich gości.*
3. *On chwalił ten mój instrument.*

* – Suahili to język z podrodziny bantu języków benue-kongijskich, odgrywający ogromną rolę w Afryce środkowej i wschodniej jako środek komunikacji międzyplemiennej (porozumiewa się nim ok. 50 mln. ludzi); język urzędowy w Tanzanii (wraz z angielskim) i Kenii; od XIX w. zapisywany pismem łacińskim (wymowa podobna do angielskiej, tj. *ch* jak w ang. „child”, *w* jak w ang. „well”, *ng* jak w ang. „sing” (jeden dźwięk))

Zadanie 4 - 19 pkt. (*A. Wentcel*^v)

Dane są wyrazy japońskie i ich tłumaczenia w transkrypcji Hepburna*:

bunkō – widmo optyczne, spektrum	mueki-no – bezużyteczny
bunshi – molekula, cząsteczka	musū-no – niezliczony
dai-hachijūhachi-no – osiemdziesiąty ósmy	nibun-suru – rozdawać
dajūgo-no – piętnasty	nigatsu-no – lutowy
eki-suru – przynosić	nōgaku – agronomia
gakunen – rok szkolny	shōgaku – szkoła podstawowa
genshi – atom	shōnō – chłop małorolny
gojūbun-no kujūsan – dziewięćdziesiąt trzy pięćdziesiąt	chūnen – średni wiek
hanbun – połowa	yahan – północ (w sensie czasu)
jūnigatsu – grudzień	yakō-no – świecący w ciemności

Określ znaczenie następujących wyrazów (lub znaczących elementów wyrazów) japońskich:

1. bun, 2. bunsū, 3. gaku, 4. gatsu, 5. jū, 6. kōgaku, 7. kōshi, 8. shōbun-suru, 9. sū, 10. sūgaku, 11. chū, 12. chū-no, 13. chūno, 14. chūnen-no, 15. eki, 16. ichi, 17. daiichi-no, 18. ichigatsu, 19. jūichigatsu.

* – patrz zad. 1; transkrypcja ta dość dobrze oddaje zbliżoną wymowę dla czytelnika anglojęzycznego, tj. „sh” oznacza miękką głoskę podobną do polskiego ś, „ts” to polskie c, „z” – dz, „j” – dź, „i” i „y” po samogłosce wymawiane są jak polskie j; kreską powyżej litery oznacza się długość samogłoski.

Zadanie 5 - 14 pkt. (*Je. Sawwina*^v)

Dane są następujące wyrazy lapońskie*: 1. jogkn'aL'm, 2. kuL'l'im, 3. caL'mseksam, 4. kuL'caL'm, 5. jogkrinD, 6. kuL'n'aL'm, 7. jogkkuL'.

Ich tłumaczenia w przypadkowej kolejności: rybie oko, ujście rzeki, zupa rybna, brzeg rzeki, rybi pysk, rzęsy, ryba rzeczna. Przyporządkuj tłumaczenia podanym wyrazom lapońskim.

* – Lapoński (saami) jest językiem ugrofińskim (rodzina uralaska), podobnie jak estoński, fiński czy węgierski. Różni się jednak od nich dość znacznie. Używany przez ok. 30 tys. mieszkańców Laponii, (północna Skandynawia), obywateli Norwegii, Szwecji, Finlandii i Rosji, zapisywany alfabetem łacińskim i cyrylicą.

^v – z książki „Lingwističeskije zadači”, red. Zalizniak, Moskwa 1963, adaptacja - M. Śliwiński, polska wersja - „Zbiór zadań z językoznawstwa”, W. Gruszczyński, WSiP, Warszawa 1990

ROZWIĄZANIA WSZYSTKICH ZADAŃ NA NASTĘPNEJ STRONIE

OTWARTE ELIMINACJE
DO III MIĘDZYNARODOWEJ OLIMPIADY
LINGWISTYKI TEORETYCZNEJ, MATEMATYCZNEJ I STOSOWANEJ
(Wrocław, 11 VI 2005)
ROZWIĄZANIA ZADAŃ

Rozw. zad. 1

Za wskazanie (z uzasadnieniem!) czterech ciągów głosek, które wyznaczają trzy znaczenia – 10 pkt. Są to *ue*, *ki*, *gi* i *tsugi*, ponieważ gdyby np. wyraz *ueki* rozbić inaczej (*u-eki* lub *uek-i*), to wyrazów *ueki* i *kiue* nie będzie można zestawić z w sumie mniej niż czterech różnych ciągów głosek, a *tsugiki* musiałby być wtedy nierozkładalny.

Za znalezienie ciągów wyrażających ten sam element znaczący – 5 pkt. Należało wykazać, że spośród 6 dwuelementów podzbiorów zbioru {*ue*, *ki*, *gi*, *tsugi*} tylko {*ki*, *gi*} zawiera elementy mogące mieć to samo znaczenie, ponieważ gdyby były to *ue* i *ki*, wyrazy *ueki* i *kiue* miałyby to samo znaczenie, gdyby *ue* i *gi* – *kiue* i *kigi*, *ue* i *tsugi* – *kiue* i *kitsugi*, *ki* i *tsugi* – *tsugiki* i *kitsugi*, *gi* i *tsugi* – *kigi* i *kitsugi*. (Za brak uzasadnienia w przypadku którejś pary przyznawaliśmy o 1 pkt mniej, za inne próby uzasadnień – 0 pkt.).

Rozw. zad. 2

Za pierwsze zdanie – 5 pkt., za drugie – 8. Odejmovaliśmy po 2 pkt. (osobno w każdym zdaniu, maksymalnie do zer) za każdy błąd w szyku, tłumaczeniu (użycie niewłaściwego wyrazu) czy formie użytego wyrazu (różnice choćby jednoliterowe).

- Odp.: 1. Piir piisz darbooraji kudeen bruuwiaan fikri kicht.
2. Piir duusteen darbooraji szart`k piisz fikri kineen, ata szart`k piisz allooz kicht.

Rozw. zad. 3

Za każde zdanie po 7 pkt. Odejmovaliśmy po 2 pkt. (osobno w każdym zdaniu, maksymalnie do zer) za każdy błąd w szyku, tłumaczeniu (użycie niewłaściwego wyrazu) czy formie użytego wyrazu (za każdy błędny przyrostek, różnice choćby jednoliterowe). W odpowiedzi oddzielono tu przyrostki – jako błąd (-2 pkt.) liczyliśmy niewłaściwe użycie każdego z nich (we wszystkich wyrazach niezależnie), tj. np. zapis *anakileta* zamiast *amevileta* skutkowało odjęciem 4 pkt.

- Odp.: 1. A-me-vi-leta vy-ungu vy-a vi-bama.
2. A-me-ki-sifu ki-tabu ch-a wageni w-ako.
3. A-na-ki-sifu ch-ombo ch-angu hi-ki.

Rozw. zad. 4

Po 1 pkt. za każdy punkt (lub wyraz bliskoznacznym, czasem podajemy tu dwa warianty, punkt przyznawaliśmy za podanie dowolnego z nich (ale zawierającego całe znaczenie (czyli w 8. za „dzielić na części” nie było punktu)), ale jeśli obok poprawnego podano jako wariantywne tłumaczenie wyraz nieprawidłowy, nie przyznawaliśmy punktu).

- Odp.: 1. część, 2. ułamek, 3. nauka, uczenie, 4. miesiąc, 5. dziesięć, 6. optyka, nauka o świetle, 7. cząstka światła, świetlna cząstka, foton, 8. dzielić na małe części, 9. liczba, liczenie, 10. nauka o liczbie/liczbach/liczeniu, matematyka, arytmetyka, 11. środek, 12. średni, środkowy, 13. chłop średniorolny (o średniej wielkości roli/majątku), 14. „średniowiekowy”, w średnim wieku, 15. korzyść, zysk, 16. jeden, 17. pierwszy, 18. styczeń, 19. listopad.

Rozw. zad. 5

Za każdy punkt 0 albo 2 pkt.

- Odp.: 1. ujście rzeki, 2. zupa rybna, 3. rzęsy, 4. rybie oko, 5. brzeg rzeki, 6. rybi pysk, 7. ryba rzeczna.